

MATTILSYNET
Felles postmottak Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Espeset, 5557 2141

Høringsuttale til forslag til ny gjødselvareforskrift

Vi viser til høring av forslag til ny gjødselvareforskrift.

§28 urenheter og plast i gjødselvarer

Vi synes det er bra at regelverket knyttet til urenheter i gjødselvarer skjerpes inn. Grenseverdien som er tillatt i dag, innebærer at gjødselvaren vil forsøple jordbruksområder med plast, og dessuten være en kilde til forurensning.

Forbudet mot fortynning må inn i selve forskriftsteksten

I kommentaren til høringsforslaget skriver Mattilsynet:

«Vi mener det er behov for å stille krav som sikrer at råvarer som tillates brukt har en dokumenterbar nytteverdi og som sikrer at det ikke åpnes for bruk av råvarer hvor disse må fortynnes for å unngå at bruken medfører risiko for skade på helse eller miljø. Et alternativ med å tillate fortynning vil kreve mer ressurser både til tilsyn og til vurderinger av søknader om tillatelse.»

Vi finner ikke imidlertid ikke igjen dette forbudet mot fortynning igjen i selve forskriftsteksten. Vi mener at forbud mot fortynning må gå klart fram av forskriftsteksten når det gjelder plast, andre urenheter og forurensninger.

Et biogassanlegg vil for eksempel kunne ta imot husdyrgjødsel, matavfall, fiskeensilasje og fiskeslam. Det er viktig at en ikke kan komme unna med en dårlig forbehandling av matavfallet fordi en fortynner plasten i matavfallet med de andre substrattypene. Forbudet mot fortynning må også gjelde for de ulike kildene til matavfall. Dersom et biogassanlegg eksempelvis tar imot matavfall fra både husholdning og næring, er det sannsynlig at plastinnholdet og behovet for forbehandling vil være forskjellig alt etter opphavet til matavfallet. Matavfall fra næring vil typisk kunne inneholde mer emballert matavfall.

Kravet bør omfatte all plast uavhengig av størrelse og grenseverdien bør vurderes satt lavere

Norge har i sin plaststrategi fastsatt at vi skal ha et føre-var-prinsipp og derfor vil vi at spredning av plast og mikroplast skal begrenses så langt det lar seg gjøre. Det bør vurderes om kravet til plastinnhold kan settes lavere enn det som er foreslått. Det står ikke i selve forskriftsteksten helt

ekspisitt, men ut fra kommentaren til forslag til forskrift forstår vi det slik at mengdebegrensningen gjelder for plast over 2 mm. Vi mener at plast under 2 mm også burde reguleres. I Avfall Sverige Rapport U2014:13 er det beskrevet en metode for å analysere for synlige forurensninger som er mindre enn 2 mm. Det bør presiseres i forskriftsteksten at kravet gjelder alle typer plast, inkludert nedbrytbar plast.

§29 Jord og P-AL

Vi mener at P-AL-tallet i anleggsjord er satt for høyt i forslaget til §29 i gjødselvereforskriften. Forslaget henger ikke sammen med forslaget til gjødselbruksforskrift. Forslaget innebærer en deponering av fosfor i jordprodukter. Så høye P-AL-tall i anleggsjord er ikke en bærekraftig bruk av fosfor.

Vi begrunner vårt synspunkt med følgende:

1. Det er mye mer fosfor enn det plantene trenger

P-AL-tall på 5-7 regnes som optimal for avling og miljø. Over 10 er høyt og P-AL over 14 regnes som meget høyt, og mye av fosforet er da løst i jordvæska og lett tilgjengelig for avrenning. I anleggsjord er de jo heller ingenting som høstes, så fosforreservene i jorda blir ikke tappet ut ved avling. Det vil ta mange tiår for å ta ned nivåene slik at de kommer ned til optimalt nivå dersom en setter grenseverdien til 40. Forslaget innebærer at fosfor behandles som et avfall som deponeres.

Det er en motsetning mellom å sette en P-AL-grense på 40 i andre ledd, mens det i første ledd i §29 står at tilførselen av næringsstoffet skal være tilpasset behovet.

2. Å tilføre så mye fosfor til anleggsjord er å sløse med ressurser

Fosfor er en ikke fornybar ressurs som må utnyttes der det er behov for den, og ikke brukes som et overskuddsmateriale i jord. Fosfor kan ikke erstattes av andre stoff. De mest fosforrike mineralforekomstene er gradvis blitt uttømt, og vi tar nå i bruk stadig vanskeligere utnyttbare kilder. Dette fører gradvis til at energimengden og kostnadene for å utvinne fosfor øker. Det eneste som kan motvirke gradvis økende knapphet på fosfor, er at vi unngår sløsing og resirkulerer fosfor som allerede er utvunnet, på en langt mer effektiv måte.

Det er mange som fremover vil kunne ønske å bli kvitt fosfor på en billig måte. For eksempel er det mange nye biogassanlegg som er basert på inntak av blant annet fiskeslam, fiskeensilasje og matavfall som gir mye ekstra fosfor som en må finne en avsetning på. Vi ser denne utviklingen allerede i søknader til Statsforvalteren. Med innstramminger i ny gjødselbruksforskrift vil det også være flere gårdsbruk som vil ha et overskudd av fosfor som vil kunne se seg om etter enkle løsninger å bli kvitt fosforet på. Vi må da ha strenge nok grenseverdier slik at jordblandinger ikke blir en måte å kvitte seg med fosforoverskuddet på.

3. Et P-AL på 40 vil gi mye avrenning av fosfor

Ved P-AL-tall på 14 vil avrenningen av fosfor fra jord øke. Dette skyldes at bindingsplassene i jorda er fylt opp og hver jordpartikkel som renner av vil ha et høyere fosforinnhold og at fosforet er løst i jordvæska. Resultatet er høy risiko for avrenning til vassdrag. Dette har forsøk gjort av NIBIO vist.

4. Torv kan erstattes og kan ikke brukes som avgjørende faktor for P-AL i jord

Vi stiller oss også spørrende til koblingen mot torvtilgang som en avgjørende faktor for hvor høyt fosfornivå en skal tillate i anleggsgjord. Begrunnelsen for nivået er jo hverken koblet mot plantenes behov eller faren for forurensning.

Torv er uansett et materiale som vi på bakgrunn av klimahensyn skal fase ut. For eksempel hestemøkk og ull er erstatningsmateriale for torv som finnes i store nok mengder til å dekke behovet. Norsøk, Nibio og Animalia har oversikter på dette. Hestemøkk og ull er ressurser som er altfor dårlig utnyttet i Norge i dag.

Vi foreslår at grenseverdien for P-AL i anleggsgjord settes til 20 eller lavere

I følge NIBIO er det ikke noe problem å lage jordblandinger ned til P-AL 15-20. Det en må gjøre er bare å blande kompost/biorest med ulikt næringsinnhold til en passe mengde.

For at bransjen skal ha nok tid til å omstille seg og sikre et distribusjonsnett for de substrat en trenger, foreslår vi at øvre grense for P-AL settes til 20 (eller lavere) fra og med 01.01.2028. Med et slikt krav litt fram i tid vil bransjen se at endringer må settes i verk. Det vil være svært uheldig dersom innskjerpinger utsettes på ubestemt tid slik som det er beskrevet i høringsdokumentet.

Mengden og dybder av anleggsgjord må reguleres

I §24 i forslaget til ny gjødselbruksforskrift er det omtale av bruk av anleggsgjord. Sånn vi oppfatter teksten så er det bare ved innblanding i jord på stedet at det er lagt begrensninger på mengder og dybder på tilføringen.

Samtidig er det i høringsnotatet til gjødselbruksforskriften på side 37 henvist til at *«informasjon om hvor mye det kan brukes av anleggsgjord på grøntareal vil komme fram på varedeklarasjon, jf forslag til gjødselvereforskrift §24 første ledd, bokstav m.»* Vi antar at det her er en feilhenvising og det skulle stått henvising til §31 i gjødselvereforskriften.

Under første ledd bokstav i §31 står det at *«varedeklarasjonen skal inneholde anbefalte forholdsregler for å sikre at bruken ikke medfører sikkerhetsrisiko, miljørisiko eller risiko for menneskers, dyrs eller plantes helse.»* Vi mener at bruk av anleggsgjord må reguleres også med dybder. Det må inn bestemmelser om at anleggsgjord ikke kan brukes i dybder til mer en 30-40 cm, så langt planterøttene rekker. Vi har opplysninger om at anleggsgjord er brukt i massefyllinger. Det må gå klart fram i gjødselregelverket at slik bruk ikke er tillatt og innebærer deponering av avfall og ikke gjenvinning.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Christian Rekkedal
landbruksdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent